

Vabariigi Valitsuse 23. augusti 2021. a korralduse nr 305 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ muutmise seletuskiri

1. Sissejuhatus

Korralduse eesmärk on kehtestada COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud piirangud ja meetmed.

Korralduse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi, Riigikantselei ning Terviseameti ametnikud.

2. Korralduse sisu

Korraldus kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 28 lõike 2 punktide 3 ja 5, lõike 3, lõike 5 punkti 3 ja lõike 6 alusel ning arvestades sama paragrahvi lõiget 8.

Käesoleva korraldusega kehtestatakse kõikidele koroonaviiruse SARS-CoV-2 omikrontüve suhtes riskiriigiks tunnistatud riikidest Eestisse sisenevatele isikutele 10-päevane liikumisvabaduse piirang.

Käesoleva korralduse eesmärk on piirata uue ja potentsiaalselt nakkusohtlikuma omikrontüve levikut, vältida selle laialdast levikut ning hoida seeläbi ühiskond maksimaalselt avatuna. Viiruse leviku efektiivne tõkestamine kasvõi lühikesel perioodil võimaldab riigil parema teadmuse koondamist uue viirustüve kohta ning seeläbi valmistada ette ajakohased ja sobivad meetmed ning abinõud viiruse ohjamiseks.

Alates 1. detsembrist 2021. a kehtib regulatsioon, mille kohaselt kehtib kõikidele koroonaviiruse SARS-CoV-2 omikrontüve suhtes riskiriigiks tunnistatud riikidest Eestisse sisenevatele isikutele 10-päevane liikumisvabaduse piirang. Käesoleva korraldusega kehtestatakse sama regulatsioon uuesti, kuna 16. detsembril 2021. a muutub senine säte kehtetuks. Kuna tõsikindlaid teadusandmeid omikrontüve kohta veel ei ole, siis on vajalik meetmega jätkata ning regulatsiooni kehtivust pikendada. Regulatsiooni kehtivus katab eelseisva pühadeperioodi, mil inimesed reisivad palju, seega on tarvis testida reisilt tulijaid. Samuti on pühade aeg puhkuste aeg, mistõttu on ka teadustöö ning uue tüve uurimine aeglustatud.

Liikumisvabadust ei pea piirama isikud, kes on mitte rohkem kui 12 kuud tagasi SARS-CoV-2 viiruse suhtes täielikult vaksineeritud või mitte rohkem kui kuus kuud tagasi COVID-19 haiguse läbi põdenud, kui nad teevad viivitamata Eestisse saabumise järel SARS-CoV-2 RT-PCR testi ning selle testi tulemus on negatiivne.

Isikud, kes ei ole vaksineeritud või COVID-19 haigust läbi põdenud, saavad 10-päevast liikumisvabaduse piirangut lühendada, kui nad teevad viivitamata Eestisse saabumise järel SARS-CoV-2 testi ja selle tulemus on negatiivne ning kordustestimise SARS-CoV-2 RT-PCR testiga mitte varem kui kuuendal päeval pärast esimese testi tegemist ja selle tulemus on samuti negatiivne. Kuni negatiivse testitulemuse teadasaamiseni peavad mõlemad sihtgruppid viibima oma elukohas või püsivas viibimiskohas. Eestisse sisenemisel tuleb liikuda lennujaamast või bussijaamast elu- või viibimiskohta võimaluse korral viisil, et oleks välditud inimkontaktid ja

viiruse levimine. Kasutusele tuleb võtta kõik ettevaatusabinõud, mis on vajalikud võimaliku viiruse leviku tõkestamiseks.

Käesoleva korraldusega laiendatakse punktis 1 kehtestatud liikumisvabaduse piirangut kõikide isikute suhtes, kes on ületanud riigipiiri Eestisse sisenemise eesmärgil ja kes on viimase 10 kalendripäeva jooksul viibinud välisriigis, kus Terviseameti hinnangul on tuvastatud COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse tüve B.1.1.529 (omikron) levik.

Uus SARS-CoV-2 viiruse variant B.1.1.529 (omikron) tuvastati esmakordselt 11. novembril 2021. a Botswanas ning 14. novembril 2021. a Lõuna-Aafrika Vabariigis. Omikronvariandil on võrreldes koroonaviiruse metsiku tüvega üle 30 mutatsiooni, mis asetsevad ogavalku kodeerivas piirkonnas. Niivõrd suur mutatsioonide arv teeb omikrontüvest kõige suurema mutatsioonide arvuga tüve, mida on seni alates pandeemia algusest tuvastatud (kokku üle 50 mutatsiooni).

Arvestades mutatsioonide paiknemist ning nende suurt arvu, samuti Lõuna-Aafrikas täheldatud kiiret haigestumise kasvu, hindasid Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse (ECDC)¹ ja Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO)² eksperdid, et tegemist võib olla viiruse tüvega, millel on suurenenud ülekandumisvõime ja võime koroonaviiruse spetsiifilisest immuunsusest hoolimata nakatumist põhjustada. Sellest tulenevalt nimetas WHO 26. novembril 2021. a kõnealuse tüve murettekitavate tüvede (VOC) hulka.

Alates omikrontüve tuvastamisest on selle omadusi jälgitud, kuid senine info ei ole piisav, et teha selgeid järeldusi selle tüve omaduste kohta. Esialgset andmed Lõuna-Aafrikast viitavad, et see tüvi on suurema leviku potentsiaaliga kui seni tuvastatud tüved³. Samuti on avaldatud mõned esialgsed uuringud, kus viidatakse, et vaktsineerimise⁴ ja läbipõdemise⁵ järgse kaitse efektiivsus ei pruugi olla piisav, hoidmaks ära omikrontüvega nakatumist.

Omikrontüve põhjustatud haigestumiste raskusastme kohta ei ole avaldatud piisavalt infot. Seni on tuvastatud valdavalt kas asümptoomse või kerge kuluga haigestumisi, kuid järelduste tegemiseks on andmete hulk veel liialt väike.

8. detsembri 2021. a seisuga on omikrontüve kinnitatud juhte tuvastatud 337 inimesel 21-s Euroopa Liidu / Euroopa Majanduspiirkonna (EL/EMP) riigis (Austria, Belgia, Horvaatia, Tšehhi, Taani, Eesti, Soome, Prantsusmaa, Saksamaa, Kreeka, Island, Iirimaa, Itaalia, Läti, Liechtenstein, Holland, Norra, Portugal, Rumeenia, Hispaania ja Rootsi). Lisaks on registreeritud mitmeid omikrontüve kahtlusega juhte. Valdavalt on Euroopas tuvastatud juhud olnud seotud reisimisega Lõuna-Aafrikasse, kuid mõnedes riikides on tuvastatud ka riigisisest nakatumist (Belgia, Taani, Island ja Hispaania), Soomes on tuvastatud omikrontüvega nakatunu, kes sai nakkuse Rootsis olles.⁶

8. detsembri 2021. a seisuga on Eestis tuvastatud 13 nakatunut, kellel esialgsete uuringute tulemusel kahtlustatakse koroonaviiruse omikrontüve. Valdavalt on olnud tegemist sisse

¹ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/threat-assessment-brief-emergence-sars-cov-2-variant-b.1.1.529>

² [https://www.who.int/news/item/26-11-2021-classification-of-omicron-\(b.1.1.529\)-sars-cov-2-variant-of-concern](https://www.who.int/news/item/26-11-2021-classification-of-omicron-(b.1.1.529)-sars-cov-2-variant-of-concern)

³ <https://www.samrc.ac.za/news/tshwane-district-omicron-variant-patient-profile-early-features>

⁴ [SARS-CoV-2 variants of concern and variants under investigation \(publishing.service.gov.uk\)](https://www.gov.uk/government/news/sars-cov-2-variants-of-concern-and-variants-under-investigation)

⁵ <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2021.11.11.21266068v2>

⁶ ECDC Round Table Report. 08.12.2021.

toodud juhtudega Lõuna-Aafrika Vabariigist, ühel juhul toodi haigus sisse Dubaist ja ühel juhul Tansaaniast. Kolmel juhul ei ole 8. detsembri 2021. a õhtu seisuga nakatumise allikas täpselt teada, seega ei saa välistada ka riigisisest nakatumist. Seni tuvastatud juhtudel on isik olnud koroonaviiruse vastu vaktsineeritud.

Korraldusega pikendatakse 1. detsembrist 2021. a kehtivat korda, mille kohaselt kehtib kõikidele koroonaviiruse SARS-CoV-2 omikrontüve suhtes riskiriigiks tunnistatud riikidest Eestisse sisenevatele isikutele 10-päevane liikumisvabaduse piirang.

Käesoleva korralduse kontekstis peetakse riskiriikide all silmas Välisministeeriumi veebilehel nimetatud riike, mille koosseis on määratud Terviseameti epidemioloogilise hinnangu alusel. 29. novembri 2021. a seisuga kuuluvad riskiriikide koosseisu Lõuna-Aafrika Vabariik, Botswana, Malawi, Lesotho, Svaasimaa, Namiibia, Mosambiik, Zimbabwe, Egiptus ja Türgi. Nimetatud riike käsitletakse omikrontüve suhtes riskiriikidena, kuna nendes riikides või nendega piirnevates riikides on tuvastatud omikrontüve levik.

Egiptuse ja Türgi näol on tegemist riikidega, kus asuvad olulised lennuliikluse sõlmpunktid Lõuna-Aafrika riikide ning Eesti ja ülejäänud Euroopa vahel. Uus riik lisatakse riskiriikide loetellu, kui selles riigis on tuvastatud kohapealne omikrontüve levik. Vastava teabe saab Terviseamet WHO, ECDC ja/või Euroopa Komisjoni varajase hoiatamise ja reageerimise süsteem (*Early Warning and Response System – EWRS*) kaudu.

Samuti on tegemist eestlaste jaoks oluliste turismipiirkondadega, kust pärineb suur osa Eestisse sisse toodud juhtudest. Näiteks 48. nädalal tuvastati Eestis 16 haigusjuhtu, mis olid seotud reisimisega Egiptusesse ning mis moodustasid ca 11% sellel nädalal sisse toodud juhtudest. Vaatamata suhteliselt suurele sissetoodud juhtude arvule on ametlikel allikatel neis riikides haigestumine pigem madal, mis viitab sellele, et nende riikide avaldatud nakatumisnäitajad ei pruugi kajastada sealset tegelikku olukorda. Samuti on neis riikides madal sekveneritud/genotüpeeritud proovide osakaal, mis seab kahtluse alla ametlikult kuvatud SARS-CoV-2 viiruse tüvede profiili.

Riiki sisenejate tõhustatum testimine võimaldab varakult tuvastada potentsiaalsed omikrontüvega nakatunud ja nende lähikontaktid ning nakkusohtlikud isikud kiiresti karantiini suunata ja karantiinikohustuse üle tõhustatud järelevalvet teostada. Seeläbi hoitakse ära või lükatakse võimalikult edasi uue tüve Eesti-sisene levik. Seni on rakendatud korraldus olnud tõhus omikrontüve tuvastamiseks, kuna 13 Eestis tuvastatud juhust seitse on tuvastatud just riskiriigist Eestisse naasmise järel.

Vaatamata viimastel nädalatel aset leidnud haigestumise ja haiglahõive langusele on Eestis endiselt haigestumine kõrgel tasemel. 8. detsembri 2021. a seisuga oli viimase 7 päeva keskmine haigestunute arv 491 ning haiglaravi vajavate inimeste arv 240. Uue ja potentsiaalselt nakkusohtlikuma tüve Eesti-sisese laialdase leviku edasilükkamine või ärahoidmine on väga oluline, kuna see annab Eesti riigile võimaluse haigestumise ja hospitaliseerimise fooni võimalikult suurel määral langetada ning vähendada seeläbi kahjusid, mida uue potentsiaalselt nakkusohtlikuma tüve levik endaga kaasa toob.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 1 kehtestatakse 10-päevane liikumisvabaduse piirang kõikidele isikutele, kes on ületanud riigipiiri Eestisse sisenemise eesmärgil ja kes on viimase 10 kalendripäeva jooksul viibinud välisriigis, kus Terviseameti hinnangul on tuvastatud COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse tüve B.1.1.529 (omikron) levik.

Korralduse muudatusega pikendatakse korda, mille kohaselt kehtib nimetatud riikidest saabumisel 10-päevane liikumisvabaduse piirang ja testimise kohustus ka vaktsineeritud ja COVID-19 haiguse läbipõdenud isikutele.

Korralduse kohaselt ei ole omikrontüve suhtes riskiriikidest Eestisse saabunud isikutel võimalik liikumisvabaduse piirangu lühendamiseks teha erinevalt üldisest korralduses ette nähtud korrast SARS-CoV-2 RTD kiirtesti. Liikumisvabaduse piirangut on võimalik lühendada üksnes SARS-CoV-2 RT-PCR testiga. Muudatus on oluline, sest ainult RT-PCR test võimaldab anda esmase hinnangu haiguse põhjustanud viiruse tüve geneetilisele järjestusele ning RT-PCR analüüsiks kasutatud proovimaterjali saab vajaduse korral kasutada viiruse tüve täiendavateks genotüpeerimise/sekveneerimise analüüsideks.

Korralduse punkti 1 alapunktis 1 sätestatud testimise ja liikumisvabaduse piirangu kohustus kehtib olenemata isiku vanusest. Erinevalt üldisest korrast ei ole piirangutest vabastatud alla 12-aastased lapsed, kes saavad Eestisse koos vaktsineeritud vanematega. COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse tüve B.1.1.529 (omikron) levikuga riikidest Eestisse saabumisel laiendatakse liikumisvabaduse piirangut kõikidele lastele, kes võivad vaktsineerimata isikutena haigust edasi kanda.

Täiendavaid nõudeid ei kohaldata korralduse punkti 4 alapunktides 6 ja 7 sätestatud rahvusvahelist reisijavedu teostava transpordivahendi meeskonnale ja neid teenindavatele töötajatele, samuti reisigruppe vahetult teenindavatele töötajatele, kuna need seavad ohtu rahvusvahelise kauba- ja reisijaveo toimimise.

Testimiskohustus kehtib kõikidele isikutele olenemata vanusest ning vaktsineerimise ja läbipõdemise staatusest. See meede on asjakohane, kuna uut tüve võivad edasi kanda nii lapsed kui ka täiskasvanud. Arvesse tuleb võtta ka asjaolu, et kehtivate korralduste alusel on lastel ja noortel, kelle lähikontakt leidis aset koolieelse lasteasutuse, üldhariduskooli või kutseõppeasutuse (edaspidi *haridusasutus*) õppe- ja kasvatustegevuses, õigus jääda lihtsustatud karantiini. Ka piiriületamise järel on kuni 18-aastaselt isikul õigus liikumisvabaduse piirangu perioodil osaleda eelnimetatud kohtades ja tegevustes, mis annab neile võimaluse osaleda potentsiaalselt nakkusohtlikuna kollektiivsetes tegevustes, mis võib kaasa tuua omikrontüve kontrollimatu leviku. Seetõttu on põhjendatud rakendada piiranguid olenemata vanusest võrdselt kõigile, kes võivad vaktsineerimata isikutena omikrontüve edasi kanda.

Piirangute rakendamine lisaks vaktsineerimata inimestele ka vaktsineeritutele ja läbipõdenutele on asjakohane, kuna esialgsed andmed näitavad, et läbipõdemise ja vaktsineerimise järel tekkinud antikehad ei pruugi olla omikrontüve põhjustatud haiguse ära hoidmiseks piisavad. Seda lähenemist toetab ka fakt, et seni Eestis tuvastatud omikrontüve juhtudel on isikud olnud kõik vaktsineeritud. Kui kõnealune alapunkt kehtiks vaid vaktsineerimata inimestele, siis ei oleks seni Eestis tuvastatud ühtegi omikrontüve juhtu ning Terviseametil ei oleks olnud võimalust tõrjemeetmeid rakendada. Ka ECDC⁷ ja Euroopa terviseohutuse komitee (*Health Security Committee – HSC*)⁸ soovivad testimise ja isolatsiooni meetmeid rakendada nii vaktsineeritutele kui ka läbipõdenutele.

⁷ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/threat-assessment-covid-19-emergence-sars-cov-2-variant-omicron-december-2021.pdf>

⁸ Terviseohutuse komitee. *The time to act is now: The urgency of implementing swift and targeted public health measures to slow down and contain the spread of the SARS-CoV-2 Omicron variant of concern*. 07.12.2021.

Korraldus kehtib kuni 6. jaanuarini 2022. a (kaasa arvatud), seetõttu tunnistatakse loodav punkt 6² alapunktiga 2 kehtetuks.

Korralduse punktiga 2 nähakse ette korralduse jõustumine 16. detsembril 2021. a. 7. jaanuaril 2022. a muutub sama punkt kehtetuks, kuna tegemist on ajutise piiranguga.

Korralduse punktis 3 nähakse ette korralduse avaldamine Riigi Teatajas ja veebilehel kriis.ee.

Taimar Peterkop
Riigisekretär